

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi B. G.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie
o sygn. III AUa 1599/22,

z udziałem Skarbu - Państwa Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 15 lipca 2025 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Krakowie toczącym się pod sygnaturą akt III AUa 1599/22
nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącej B. G. od Skarbu Państwa – Sądu
Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2 000
(dwa tysiące) złotych za okres od 14 grudnia 2022 r.
do 11 czerwca 2025 r.;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Krakowie na rzecz skarżącej B. G. kwotę 240 (dwieście
czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za
opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po
upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia
z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu
Apelacyjnego w Krakowie do dnia zapłaty, tytułem zwrotu
kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym;**

4. oddala skargę w pozostałym zakresie.

Marek Dobrowolski Elżbieta Karska Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

Skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki z dnia 2 czerwca 2025 r., która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Krakowie 6 czerwca 2025 r., a do Sądu Najwyższego 23 czerwca 2025 r., skarżąca B. G., działając przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o: stwierdzenie przewlekłości postępowania toczącego się aktualnie w sprawie o sygn. akt III AUa 1599/22 przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie (pkt 1); wydanie Sądowi rozpoznającemu wskazaną sprawę zalecenia niezwłocznego podjęcia czynności i rozpisania terminu rozprawy apelacyjnej (pkt 2); przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 10 000 (dziesięć tysięcy) złotych (pkt 3); zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym (pkt 4).

W uzasadnieniu skargi pełnomocnik wyjaśnił, że Sąd I Instancji – Sąd Okręgowy w Nowym Sączu wydał wyrok w sprawie 8 sierpnia 2022 r. Jeszcze we wrześniu 2022 r. organ rentowy złożył apelację, a skarżąca w listopadzie 2022 r. odpowiedź na apelację. Od tamtego momentu, przez okres ponad 30 miesięcy, a więc 2,5 roku Sąd Apelacyjny nie podjął żadnych dalszych czynności w sprawie.

W odpowiedzi na skargę z 16 czerwca 2025 r. skierowanej do Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego, Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wniósł o jej oddalenie. Głównym argumentem było w niej to, że sprawa została zarejestrowana w referacie oczekującym, a objęcie takiego referatu uzależnione jest od procedur konkursowych, zmierzających do powołania kolejnych sędziów na wakujące stanowiska. Ponadto zwrócono uwagę na trudną sytuację kadrową Sądu oraz długość rozpoznawania spraw, liczbę orzekających sędziów oraz fakt, że w sprawie wyznaczony został termin rozprawy na dzień 2 września 2025 r.,

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do treści art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

W części orzeczeń wskazuje się, że także krótszą, np. ośmiomiesięczną bezczynność sądu, jako naruszającą prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (zob. postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06, LEX nr 360307; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08, LEX nr 479698; z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08, LEX nr 479136; z 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08, LEX nr 494267 oraz z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10, LEX nr 619863). Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Jednakże powinien być on stosowany przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość i w szczególnych przypadkach domniemanie to może być wzruszone (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22).

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06). Ostatecznie Sąd jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na rozpoznanie niniejszej sprawy został przekroczony. W dniu 12 października 2022 r. do III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynęła apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Nowym Sączu od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 8 sierpnia 2022 r., o sygn. akt IV U 154/21, w sprawie o podleganie ubezpieczeniom społecznym. Tego samego dnia sprawę zarejestrowano pod sygn. III AUa 1599/22 i wylosowano przez system Losowego Przydziału Spraw sędziego sprawozdawcę – referat oczekujący nr 1. W dniu 25 października 2022 r. wezwano pełnomocnika wnioskodawczyni i zainteresowanego. W dniu 28 listopada 2022 r. wpłynęła odpowiedź pełnomocnika wnioskodawczyni na apelację. Po przeprowadzeniu postępowania międzyinstancyjnego 14 grudnia 2022 r. akta zostały przekazane na kalendarz akt oczekujących na wyznaczenie terminu rozprawy zgodnie z kolejnością wpływu. W dniu 11 czerwca 2025 r. Sędzia Przewodniczący wyznaczył termin rozprawy apelacyjnej na dzień 2 września 2025 r. W związku z tym, że Sąd Apelacyjny w Krakowie od momentu wpływu apelacji nie wyznaczył terminu rozprawy przez prawie dwa lata, to w ocenie Sądu

Najwyższego, mając na względzie powyższe okoliczności, uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w rozpoznawanej sprawie.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w przedmiotowej sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania, jest także obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącego o zasądzenie na jego rzecz odpowiedniej sumy pieniężnej. Orzekając o przyznaniu skarżącej od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jednak nie mniej niż w/w suma, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do zasądzenia sumy wyższej i dlatego w tej części oddalił żądanie skarżącej. W związku z tym, że 11 czerwca 2025 r. w sprawie III AUa 1599/22 wyznaczono termin rozprawy na dzień 2 września 2025 r., to nie było podstaw do zobowiązywania Sądu Apelacyjnego w Krakowie do podejmowania czynności z pkt 2 skargi.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia. O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym orzeczono w oparciu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. art. 99 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokatów (Dz. U. 2015, poz. 1800 ze zm.).

Marek Dobrowolski Elżbieta Karska Paweł Wojciechowski

JW.

[r.g.]